

A BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI MÚZEUMI SZERVEZET TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉGÉNEK KONCEPCIÓJA (1996–2000)

VERES LÁSZLÓ–VIGA GYULA

Elöljáróban

A hazai múzeumügy jelenlegi helyzetében nehéz még rövid távon is tervezni. Mégis szükséges, mert az átalakulás folyamatában rendelkezni kell néhány meghatározó elvvel, hogy a tevékenység ne váljon parttalanná, s ne kelljen irányt változtatni a gyakran módosuló feltételrendszerhez igazodva. Ennek megfelelően a tudományos koncepcióban sajátos belső hierarchiát kell kialakítani. A szakmai igények és elvárások – jóllehet nem függetlenek az anyagi lehetőségektől – lényegesen hosszabb távra tervezhetők, mint maga a finanszírozás, a napi működés.

A tudományos tevékenység megítélésében az elmúlt években szerencsésen váltott a magyarországi múzeumügy. A korábbi múzeumi törvény ugyan nagyon egyértelműen összekapcsolta egymással az egyes közgyűjtemények többfunkciós működését, s a tudományos munkát a *múzeum* gyűjteményi rang megítélésének feltételül szabta. Egymásra talált a sajátos öngerjesztő folyamatok következtében különböző, olykor egymással ellentétes utat járt „muzeológiai” és a „tudományos” tevékenység. Mára szerencsés elmozdulás történt: a gyűjteményi tevékenység, rangos kiállítások rendezése bekerült a szakemberek tudományos életrajzába, ugyanakkor egyértelmű elfogadást nyert a közgyűjteményekben végzett, szűkebb értelemben vett „tudományos” tevékenység. (Ha a születőben levő, új múzeumi törvény meg nem akadályozza, esély van annak belátására, hogy mindezek együtt feltételei a valódi múzeumi munkának, feladatkörnek.)

I. REGIONÁLIS GYŰJTEMÉNYEK – EGYETEMES TUDOMÁNY. A TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG LEHETSÉGES IRÁNYAI A VIDÉKI MÚZEUMOKBAN

Az alcímben jelzett „vidékiség” kizárólag arra vonatkozik, hogy a magyarországi múzeumi struktúrában mind a megyei múzeumok, mind a – születőben levő – városi múzeumok gyűjtőköre regionálisan meghatározott. Ezt esetenként átvághatja egy-egy gyűjteményi szakág országos gyűjtőköre, ami azonban nem hat ki az adott intézmény egészének tudományos működésére. Ez a regionalitás, más esetben lokalitás azt jelenti, hogy az adott település, kistáj vagy mikrorégió – a dolgot csak nehezíti a közigazgatási egységek kiterjedése, ami igen ritkán esik egybe műveltségi határokkal – tárgyi kulturális öröksége közgyűjteménybe került részének segítségével úgy kell bemutatni a korábbi generációk történetét, hogy abban tükröződjenek a nagyobb összefüggések, ha lehetséges, akkor az emberi műveltség történetének általános vonásai is. Ez természetesen éppen úgy érvényes a gyűjtő és kiállító tevékenységre, mint a tudományos publikációk elkészítésére. Ennek megvalósítására azonban az egyes intézményeknek – szakembergárdájuk kvalitásától és anyagi (tárgyi és pénzügyi) feltételeiktől függően – rendkívül

vül különböző lehetőségük van. A mai múzeumi hálózatokban együtt élnek ezek az eltérő kondíciójú intézmények, s szorosan összekapcsolódik – eltérő igényű – finanszírozásuk is. Ebben a vonatkozásban szerencsésnek tűnik, hogy a különböző szakmai feladatokra különböző helyekről lehet ma támogatásokat szerezni. (Más kérdés, hogy azok elnyerése esetleges, s messze nem az egyes tevékenységi körök valódi igényeit és prioritásait követi.)

Az egyes múzeumi szakterületeknek megfelelően, erősen differenciált azok megjelenése az egyes intézmények tevékenységében is: a gyűjteményekben, kiállításokban, tudományos feldolgozásban egyaránt. Más feltételrendszer igényelnek a régészet, néprajz, (hely)történet, mást a képzőművészet vagy a természettudományok. Ennek megfelelően más és más a kapcsolódási lehetőségük is az egyes szaktudományok országos és nemzetközi kapcsolatrendszerébe, más igénnyel és eltérő érdeklődési kör számára tudják megjeleníteni tudományos eredményeiket, s mindez alapvetően befolyásolja finanszírozásuk lehetőségeit is. Mindez – közvetve és közvetlenül – megjelenik az egyes muzeológusok tevékenységének stratégiájában, feladatkijelölésében, ilyen módon az egyes intézmények eredményességében is. A *múzeum* kategóriájába sorolt intézményeink többsége ma általában egy-egy szakterületet fed le, s valójában csak a megyei szervezet központja, a miskolci Herman Ottó Múzeum képes a múzeumi szakterületek komplex összefogására, a regionális szinten megjelenő tudományos igények – relatíve – kielégítésére. Ez egyszersmind fel is tételezi a miskolci és vidéki kollégák eredményesebb összefogását az egyes feladatok megvalósításában.

Egészében azonban szembetűnő, hogy a megyei szervezet szakembergárdája nem tud tudományos műhelyként megjelenni, s az egyes szaktudományokkal csakúgy, mint a helyi igényekkel csak egyes szakemberek tartanak kapcsolatot. Ez bizonyos fokig természetes is a tudományos élet szerkezetéből kiindulva, ám az intézmények mindebből csak munkatársaik személyes szakmai sikerein át, szinte kizárólag morálisan profitálnak. Ez így is rendkívül fontos és hasznos, de a tudományos és kulturális élet mai működése egyre inkább megkövetelné, hogy a megjelenő külső igényeknek intézményi szinten is meg tudjunk felelni, s azt a tárgyi anyagot és szellemi kapacitást, ami a megyei intézményekben felhalmozódott, intézményi szinten lehessen hasznosítani. Ezzel párhuzamosan meg kell teremteni a munkatársak személyes *érdekeltségének* rendszerét, hogy ne kizárja, hanem egymást erősítse az egyes szakemberek és az általuk használt múzeumi feltételrendszer hasznosítása. Megítélésünk szerint a külső „megrendelők” éppen úgy „hasznosítják” a közgyűjtemények anyagát, mint amikor azok fenntartása államilag megnyugtatóan megoldott volt, s meglehetősen alábecsülik – anyagilag mindenképpen – a múzeumi szakemberek tudásának általuk kiaknázott értékét. Ennek sajnálatos feltételét teremti meg a munkatársak nehézkes megélhetését is alig biztosító közalkalmazotti nomenklatúra, aminek következtében a muzeológusok nagy többsége még neveltséges pénzért is elvállalja a külső feladatokat.

A finanszírozás kulcskérdése a működésnek, de csak az egyik része: legalább olyan fontos a felkészült szakembergárda megerősítése, sokirányú feladataik, egyszersmind érdekességük megteremtése, ami feltétele lehet az igényes munkának. A múzeumoknak – a ki nem zárható – „szociális” szempontok mellett mind hatékonyabban kell érvényesíteni a szakmai-tudományos elvárásokat. Ez a közép és hosszú távon is a meglévő erők és lehetőségek pontos felmérését, s minden szóba jöhető kapcsolódás számbavételét igényli.

Szakember-ellátottság a megye intézményeiben

Intézmény	Régész	Törté- nész	Etno- gráfus	Irod. törté- nész	Term.t. muzeo- lógus	Művé- szet- tört.	Numiz- mati- kus	Restau- rátor	Népmű velő	Könyv- táros	Kiáll. ren- dező	Gyűjt. kezelő
Herman Ottó Múzeum HOM kiállítóhely	4	3	7	1	–	3	0,5	7,5	1	2	2	4
Miskolc–Papszer HOM Természettu- dományi Gyűjtemény	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Lillafüredi Herman Ottó Emlékház	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Diósgyőri Vármúzeum	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Tokaji Múzeum	–	1	0,5	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Zempléni Múzeum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Abaúji Múzeum	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1
Gömöri Múzeum	–	–	1	–	–	–	–	–	1	–	–	1
Kazinczy Múzeum	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	1
Bodrogközi Múzeum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Sárospataki Képtár	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Holló Galéria	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Kékedi kastély	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Matyó Múzeum	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Mezőgazdasági gépek gyűjteménye	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen	4	6	8,5	2	3	4	0,5	7,5	6	2	2	8

I. 1. A tudományos tevékenység meghatározottsága

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei múzeumokban prioritást élvező tudományos tevékenység fő irányait a műveltség regionális története lényegében meghatározza. A sajátos geográfiai és népességtörténeti adottságok, az ezekkel összefüggő tevékenységi formák, a vidék közismert „átmeneti”, nagytájakat összekötő jellege, nem utolsósorban a mesterségesen megvont határok nem csupán a kutatott és tárgyokban reprezentált korszakokban, hanem a muzeológiai törekvésekben is dominánsak. Befolyásolják a külső kapcsolatok főbb irányait is: valamennyi tudományszak számára egyértelmű feladat a történeti Északkelet-Magyarország, különösen a magyarok által lakott területekkel való folyamatos kontaktus.

A megyei múzeumokban dolgozó szakembergárda azonban önmagában aligha képes arra, hogy a fentiekből következő feladatokat elvégezze, ezért egyre fontosabb a sokirányú együttműködés mind más megyék múzeumaival, mind a térség más tudományos intézményeivel. A finanszírozás mai feltételei a nagyon gondosan kiválasztott tematikák komplex megoldását sürgetik. Éppen ezért a – szóba jöhető partnerekkel egyeztetett – kimunkált tematika, a régió és az adott tudományszak egészében újat hozó, a magyar tudományosság szakterületei által is prioritást élvező feladatok élvezhetnek csupán támogatást a múzeumi szervezet részéről. Ebbe jól beilleszthetők az egyes munkatársak kisebb feladatvállalásai is, ám már közép távon szerencsés lenne megszüntetni azt a helyzetet, hogy munkatársaink – hivatkozva a saját feladataikra megszerzett támogatásokra – nem vesznek részt a nagy projektekben. S különösen elkerülendő lenne, hogy valaki anélkül indít nagy munkát a múzeumokban, hogy azt egyeztetné a hálózat tudományos koncepciójával, s akár több éven át görget megoldatlan feladatokat. Mindez az intézmények hírért is rontja.

Hosszú és sokirányú egyeztetés után, nem kizárva persze a megyei szervezet vezetésének egész stratégiáját csakúgy, mint a szakembergárda jelenlegi összetételét, a tudományos tevékenység fő irányai az alábbiakban összegezhetők.

I. 2. Kiemelt tudományos feladatok

Az elmúlt években átalakult a megye tudományos életének struktúrája, ami erősen befolyásolta a múzeumi szervezet korábbi helyét és helyzetét ebben a szerkezetben. Elsősorban a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézetének létrejötte hatott ebben a tekintetben, még akkor is, ha az ott oktatók tevékenységét pillanatnyilag – elsősorban – nem a regionális feladatok határozzák meg. Reálisan mégis olyan területeknek kell elsőbbséget élvezniük, amiket a múzeum jellegéből, adottságaiból következően tudunk ellátni, illetve amelyek vizsgálatára mintegy kötelezi intézményeinket a regionális kulturális örökség általuk birtokolt tárgyi anyaga. Mindez azonban sem a már meglévő gyűjteményi egységek elsorvasztását nem jelentheti, sem azt, hogy ne kellene minden létező módon együttműködni más intézmények munkatársaival feladataink megoldásában. Hasonló módon támogatni kell azon munkatársaink külső feladatvállalásait is, akik maradéktalanul meg tudnak felelni a munkaköri feladatainknak.

A fentiek alapján, gyűjteményi szempontokat és regionális elvárásokat is figyelembe véve, a *természettudományi*, a *régészeti*, a *képző- és iparművészeti* valamint a *néprajzi* tudományos tevékenység élvez prioritást. Az 1996–2000 közötti időszakban a komplex tudományos munka célkitűzéseit az egyes gyűjteményekben az alábbiak jelentik.

1. 2. a) Természettudományi muzeológia

A tevékenység súlypontja a Herman Ottó Múzeum Ásványtárán van, de fontos regionális szerepkört vállal a sátoraljaiújhegyi Kazinczy Ferenc Múzeum is. A Herman Ottó Múzeum Ásványtára ebben a ciklusban az alábbi feladatokat végzi el.

Átfogó programok:

– A Kárpátok ásványai (nemzetközi együttműködésben morva, román, szlovák és ukrán kutatókkal).

– Magyarország ásványtani topográfiája (más hazai intézmények kutatóival együttműködve).

Részletprogramok:

– Lelőhelykutatások és monográfiák (más intézmények kutatóival): Medves-hegycsoport (1996), Velencei-hegység (1997), Felsőcsatár (1998), Reck, Lahóca (1999), Rudabánya (2000).

– Intermedier vulkanitok xenolitjainak ásványtani vizsgálata.

Egyedi témák:

– Hazai másodlagos szulfátásványok vizsgálata.

– Hazai antimon-oxid ásványok vizsgálata.

– Hazai apofillit-ásványok vizsgálata.

– Hazai foszfátindikációk ásványtani vizsgálata.

– Kontaktmetamorf és hidrotermás képződményekben megjelenő turmalin ásványtani vizsgálata.

1. 2. b) Régészeti muzeológia

Az elkövetkező évek központi feladata az M3-as autópálya ásatásainak primer feldolgozása és annak megismertetése. Ezt – más, érintett megyékkel együttműködve – reprezentatív kiállítás jeleníti meg elsősorban, mind a szakma, mind a nagyközönség számára. (A kiállítás máshol is bemutatásra kerülhet majd, a Herman Ottó Múzeum központi épületén kívül.)

Az M3-as autópálya tudományos tanulságai segítik a bekapcsolódást a régészet nemzetközi szervezeteibe és intézményrendszerébe (EAA – Régészek Európai Szövetsége).

Az ELTE Régészeti Intézetével kötött megállapodás keretében, magyar–francia együttműködésben kezdődik el a megye publikált kelta leleteinek számítógépes feldolgozása.

A fentiek mellett egyes munkatársaink saját korszakuknak megfelelően vesznek részt tematikus konferenciákon, illetve részfeladatok megoldásában.

1. 2. c) Képző- és iparművészeti kutatások

A Képzőművészeti Gyűjtemény – a további gyarapítás és a tudományos feldolgozás érdekében – különösen hangsúlyosan igényli a nyilvántartás teljessé tételét, számítógépes feldolgozását, ikonológiai és ikonográfiai mutató rendszer kialakítását. A tudományos feldolgozás érdekében is szükséges olyan tematikus kiállítások megrendezése, amelyek a monografikus vizsgálatokat és a kronologikus szempontok érvényesítését lehetővé teszik. Hasonlóan elengedhetetlen feladat a terület más, művészeti muzeológiával foglalkozó intézményeivel való egyeztetés a gyarapítás és a tudományos feldolgozás területén csakúgy, mint a kiállítások megrendezésében. Az intézmények

mellett elengedhetetlen a folyamatos együttműködés a magángyűjtőkkel és a helyi alkotókkal is.

Az iparművészeti anyag vonatkozásában hasonlóan összeérnek a gyarapítás és a feldolgozás szempontjai. A regionális kataszter, a legjelentősebb mesterek és műhelyek katalógusainak elkészítése nélkül – a szórványos – gyűjtés csak ad hoc jelleggel működhet. Fontos feladat az egyes műhelyek hatósugarának, személyi és tárgyi kapcsolatainak folyamatos vizsgálata is.

1. 2. d) Néprajzi kutatások

A néprajzi gyűjtemények további fejlesztéséhez és tudományos feldolgozásához elengedhetetlen a meglévő anyag kataszterének elkészítése, s annak alapján a további feladatok kijelölése. A gyarapítást össze kell kapcsolni az egyes tárgytípusok és tárgyi egységek katalógusainak elkészítésével.

Ugyancsak összekapcsolja a gyűjteményeket és a feldolgozást a tradicionális műveltség regionális szerkezetének vizsgálata, beleértve ebbe a táji- és néprajzi csoportok közötti gazdasági-kulturális érintkezések folyamatának kutatását.

A néprajzi kutatások harmadik nagy metszetét – ugyancsak tárgyi aspektusban – az életmód, az alkalmazkodás formáinak történeti-néprajzi feltárása adja, amiben prioritást kell kapnia a tájátalakítás, s azzal összefüggésben a paraszti polgárosodás folyamatainak.

A befejeződő népművészeti monografikus kutatás összegzéseként reprezentatív kiállításon kell bemutatni a legjelentősebb tárgyi anyagot, s abban a sok éves kutatás tudományos hozadékát.

1. 2. e) Történeti kutatások

A történeti kutatások, összhangban a Megyei Levéltár és a Miskolci Egyetem célkitűzéseivel, az elmúlt években megkezdett munkák folytatásai, illetve befejezései.

Munkatársaink több korszak feldolgozásában vesznek részt a készülő Miskolc monográfia kötetében. A megyeszékhely történetének forrásfeltárásai számítógépes feldolgozásokban is folytatódnak (összeírás jellegű források), s kiegészülnek a hódoltság peremvidéki váruradalmainak (Diósgyőr, Szendrő, Ónod, Tokaj, Szerencs) korai újkori historiájának forrásaival.

Megkezdett munka folytatódik a megye újkori iparának vizsgálatában (céhtörténet, manufaktúrák). OTKA támogatással kezdődik meg fiatal kutatók közreműködésével az országos uradalomtörténeti kutatások koordinálása.

A történeti kutatások önálló részeként valósulnak meg a Herman Ottó Múzeum 100 éves fennállását előkészítő tudományos feladatok. A magyarországi múzeumügy és műgyűjtés 20. század végi állapotát bemutató reprezentatív kiállítás részeként jelenik majd meg a miskolci múzeum története és jelene. A kiállításához konferencia és tanulmánykötet-katalógus is társul majd. E centenáriumi rendezvényekben együtt kell megjelenie a gyűjtés és gyűjtemények, állagvédelem és restaurálás, valamint a kiállítás és tudományos feldolgozás komplex problematikájának.

1. 2. f) Irodalomtörténeti kutatások

Az egyszemélyes Irodalomtörténeti Gyűjtemény jelentősége nem elhanyagolható a város és a megye művelődéstörténetében, amit fokozni lehet a Miskolci Egyetem és a – készülő – Színház-történeti Múzeum programjaiba való bekapcsolódással. Szerepet

kap a Miskolc monográfia részfejezeteinek megírásában, a Lévy-kultusz kutatásával pedig bekapcsolódik az MTA Irodalomtudományi Intézetében működő, ún. kultuszkutató csoport munkájába. A Miskolci Egyetem Textológiai Műhelyével együttműködve, szemináriumok keretében hagyatékok, kéziratgyűjtemények vizsgálatát, feldolgozását és (esetleges) kiadását végzik el. A színháztörténetének bázisaként, szerepet vállal a gyűjtemény Miskolc színháztörténetének kutatásában és bemutatásában is.

I. 2. g) A segédgyűjteményekről

Szerepük fontosabb annál, mint amennyire jelenleg hasznosulnak. A helytörténeti, a néprajzi – külön a népi építészeti – dokumentáció pótolhatatlan tudományos értéket képvisel. Alkalmoszerű hasznosítását korszerűbb nyilvántartási rendszerrel lehetne szisztematikusan megváltoztatni.

Különösen nagy értéket képvisel – a Gunda-gyűjteménnyel és Wellmann-anyaggal gazdagodott – könyvtár. Hogy valóban a tudományos munka szolgálatában álljon, ahhoz a jelenleginél korszerűbb nyilvántartás és sokkal gördülékenyebb olvasói forgalom kialakítása szükséges. Nem veheti át az egyetemi bölcsész-könyvtár funkcióját, de abból a jelenleginél hatékonyabban kell részt vállalnia. Szükséges a további gyűjtés egyeztetése a megyei és városi könyvtárakkal, a párhuzamosságok megszüntetése érdekében. Gyarapításában továbbra is meghatározó szerep jut az intézmény kiadványcseréjének.

I. 2. h) Vidéki Egységek tudományos tevékenységéről

Amellett, hogy a vidéki intézményekben dolgozó szakembereink lokális tudományos feladatokat látnak el, fontos lenne bevonásuk a felkészültségüknek megfelelő tudományos programokba. Különösen hatékonyan valósítható ez meg a természettudományi kutatásban, ahol a szakmai munkamegosztás révén önálló szakterület jut az újhelyi múzeumra, de eredményes lehet az irodalomtörténet, helytörténet és a néprajz területén is. A vidéki kollégák ilyen módon való foglalkoztatása saját szakmai haladásukat is erőteljesen segítheti (tudományos fokozatok megszerzése, nem lokális témák kidolgozása stb.). Megítélésem szerint a városi múzeumok ilyen jellegű lehetőségei nem csökkenhetnek a finanszírozás új formái mellett sem.

II. A KÜLSŐ KAPCSOLATOK: FELADATOK ÉS LEHETŐSÉGEK

Többirányú a kapcsolatok meghatározottsága, nem csupán a múzeumi szakágak, hanem a múzeumi tevékenységek szempontjából is, s eltérő kapcsolatrendszerrel rendelkeznek az egyes intézményeink is. Szembetűnő azonban, hogy szinte kizárólag „szakmai” kontaktusról van szó, s hiányzik a gazdasági együttműködés azok megvalósításában.

Tudományos kutatásokban, kiállításokban természetes az együttműködés a Megyei Levéltárral és annak vidéki intézményeivel, kevésbé kimunkált a városi (miskolci) intézményekkel. Az utóbbi – a fentebb már vázolt miskolci lehetőségek miatt – erősítésre szorul. Lényegében formálisak a kapcsolatok a tudományos élet regionális intézményeivel (MAB, MTA Regionális Csoportja), jóllehet ezek is több lehetőséget rejtenek. Az anyagi szempontok itt önmagukban nem meghatározók, a tudományos munka presztízse, az intézmény és az egyes munkatársak kapcsolatteremtése, megismerése és megismertetése sem elhanyagolható feladat.

Sajnálatos módon nem bontakoztak ki azok az intézmények, szervezetek (pl. Kárpátok-Eurorégió), amelyek működésétől koherens hatásokat reméltünk a nemzetközi regionális együttműködésben. Ennek ellenére a múzeum(ok)nak hatékonyan kell együttműködni a szomszédos szlovákiai, kárpátaljai intézményekkel, s ugyancsak meg kell erősíteni a szomszédos megyék múzeumaival – korábban hatékonyabban működő – kapcsolatrendszerét. Elmaradtak a közös konferenciák, kiadványok, s erre csak részben lehet magyarázat a finanszírozás területi meghatározottsága.

Nagy jelentőségű, bár ma még csak részben működő a kapcsolat a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézetével. Ez egyszerre szolgálhatja majd a múzeumi munkatársak tudományos előmenetelét, szakmai gyarapodását és az utánpótlás képzését.

Elősorban a tudományszervezés és a tudományos ismeretterjesztés szempontjából fontos a kapcsolatok megerősítése a művelődési egyesületekkel (Múzeumbaráti Körök, egyesületek, társaságok), amelyek magas szinten szolgálják a múzeumügy megismertetését is. Szerepük van a muzeológia „társadalmiasításában” – az iskolai oktatástól az önművelés különböző formáiig. Hatékonyabbá kell tennünk a tudományos eredmények megismertetését: ebben az újjászerveződött TIT-tel való kontaktusnak éppen olyan fontos szerepe lehet, mint a helyi sajtónak, nyilvánosságának.

A kapcsolatok egész rendszerében harmonikusabban kell működtetnünk a külső elvárások és a belső feltételek viszonyát. Régifajta elvárások vannak a múzeumokkal szemben, amelyeknek csak részben tudunk, olykor nem is akarunk megfelelni, ugyanakkor magunk még nem adtunk újfajta kínálatot, választékot a mostani lehetőségeinkből. Ez éppen úgy vonatkozik a kiállításokra, mint a szakmai-tudományos programokra. Mindez pedig erősítené a múzeumok pozícióját, emelné rangjukat, súlyukat a régió tudományos és kulturális közéletében.

Kiemelkedő lehetőséget jelent a kapcsolatok újjászervezésére a Herman Ottó Múzeum 100 éves évfordulója, amit csak magas fokon szervezett közéleti háttérrel lehet megvalósítani, ugyanakkor fel lehet benne mutatni a múzeumban rejlő tudományos, kulturális értéket, annak sajátos arculatát is.

III. TUDOMÁNYOS RENDEZVÉNYEK ÉS KIADVÁNYOK

Bizonyos fokig törvényszerű, hogy az egyes múzeumi tudományszakok önálló életet élnek: saját célkitűzéseik, kapcsolódásaik vannak. Mégis túlzottnak tűnik azonban, hogy még törekvés sincs a különböző diszciplinák kutatásainak, irányultságának közelítésére. Nem erőltetett együttműködésről van szó természetesen, de ahol lehetőség van rá, ott össze kell kapcsolni a különböző szakágak kutatásainak, kiállításainak, egyéb rendezvényeinek tematikáját. Erre különösen jó lehetőséget adna a regionális kutatás, amit – a tematikus kutatások mellett – erősen elhanyagoltunk az elmúlt évtizedben. Akár a Bükk, akár a Zempléni-hegység, akár a Bodroghöz, s más tájak komplex vizsgálata finanszírozható feladatot jelenthetne.

Az elmúlt két évtizedet sikerágazata volt a múzeum kiadványozása, ám abban is igen sok esetlegesség tapasztalható. A megye új intézményi és tudományos struktúrájában más hely illeti meg a múzeumi kiadványokat, mint korábban, ugyanakkor a korábban erősebb szakmai koherenciát kell azoknak képviselniük. Az évente megjelenő periodika (az évkönyvbe olvasztott közlemények) és a nagyobb önálló tanulmányokat közreadó sorozat (Officina Musei) köré újra kell szervezni a régióban kutató szakembereket. Nagyon fontos ugyanakkor, hogy fiatal szakembereink számára rendszeres

megjelenési lehetőséget biztosítsunk szakmájuk központi szaklapjaiban, országos folyóiratokban és kiadványokban. A múzeumi munkatársakra is több feladat várna más, nem múzeumi kiadványokban is.

A fentiek mellett az eddiginél lényegesen nagyobb figyelmet kell szentelnünk az ismeretterjesztő, népszerűsítő kiadványokra. Ilyenek az elmúlt években lényegében nem jelentek meg a múzeum kiadásában. A kis terjedelmű, nagyobb példányszámú kiadványaink szorosan kötődhetnek az állandó és az időszakos kiállításokhoz, rendezvényekhez, s különösen az idegenforgalomhoz. Az utóbbiaknál különösen hatékonyan kell érvényesíteni a múzeumi gyűjtemények és az azokban dolgozó szakemberek érdekeit.

A kiadványok szempontjából is igen fontos esztendő lesz a múzeum centenáriuma. Figyelnünk kell azonban arra, hogy ne csak összegző, visszatekintő munkák jelenjenek meg, hanem olyan kiadványok is (tárgykatalógusok, tematikus munkák), amelyek előremutatnak a különböző múzeumi szakterületek ezredforduló utáni lehetőségeire.